

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 sierpnia 2019r.

Sąd Rejonowy w Szczytnie w II Wydziale Karnym w składzie:

Przewodniczący SSR Przemysław Palka

Protokolant p.o.sekr. Katarzyna Bogusz –Trojanowska

przy udziale Asesora Prokuratury Rejonowej Olsztyn Północ del. do Prokuratury Rejonowej w Szczytnie Roberta Rumińskiego

po rozpoznaniu dnia 13 sierpnia 2019 r. na rozprawie sprawy:

R. K. (1), s. J. i W. z d. K., ur. (...) w S.,

oskarżonego o to, że:

w dniu 18 grudnia 2018r. na ulicy (...) w S., woj. (...), w ruchu lądowym, na drodze publicznej prowadził samochód osobowy marki A. o nr rej. (...) bez wymaganych uprawnień, nie stosując się do decyzji Starosty (...) nr KM – (...)z dnia 14 kwietnia 2016 roku o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami kategorii B,

tj. o czyn określony w art. 180a k.k.

- I. oskarżonego R. K. (1) uniewinnia od zarzucanego mu aktem oskarżenia czynu;
- II. Na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k. kosztami procesu obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Na podstawie zgromadzonego i ujawnionego w toku rozprawy głównej materiału dowodowego ustalono następujący stan faktyczny:

R. K. (1) posiadał uprawnienia do kierowania pojazdami kategorii B – bezterminowo, nr (...), druk nr (...) wydany 10 maja 2010 roku.

Decyzją starosty (...) z 14 kwietnia 2016 r., wobec oskarżonego R. K. (1), na podstawie art. 140 ust. 1 pkt 3 ustawy z 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2012 r., poz. 1137 z późn. zm.) orzeczono cofnięcie uprawnień do kierowania pojazdami silnikowymi kat. B. Decyzji tej nadano rygor natychmiastowej wykonalności i zażądano zwrotu prawa jazdy kategorii B (nr (...), nr druku: (...)). Przyczyną wydania wymienionej decyzji było przekroczenie przez R. K. (1), w okresie 1 roku od uzyskania po raz pierwszy uprawnień do kierowania pojazdami, liczby 20 punktów za naruszenie przepisów bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Oskarżony został zatrzymany do kontroli drogowej, jako kierujący samochodem marki A. o nr rej. (...)#Niemcy, w dniu 18 grudnia 2018 r. w S. na ul. (...). Kontrolę przeprowadzali funkcjonariusze Policji G. S. i P. W.. Podczas kontroli R. K. (2) okazał prawo jazdy wydane na terenie Niemiec. W trakcie sprawdzenia (w dniu 19 grudnia 2019 r.) R. K. (1) w systemie (...) uzyskano informację, że 10 stycznia 2011 r. sporządzono przez OL KWP O. wniosek nr Pr-RD- (...) o cofnięcie uprawnień w związku z popełnionymi wykroczeniami przez R. K. (1), z systemu (...) uzyskano informację o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdami. Podczas kontroli funkcjonariusz Policji nie zatrzymał okazanego mu przez R. K. (1) dokumentu prawa jazdy.

R. K. (1) ma 31 lat, jest żonaty, ma jedną córkę. Oskarżony ma wykształcenie zawodowe, z zawodu jest stolarzem, wykonywany zawód budowlaniec, zatrudniony w Niemczech w firmie (...) i uzyskujący z tego tytułu dochód w wysokości 13000 zł, posiada majątek w postaci nieruchomości o powierzchni 11 arów i dwóch samochodów. R. K. (1) nie leczył się psychiatrycznie ani odwykowo. Leków nie przyjmuje. Oskarżony, w dniu 8 marca 2016 r. ukarany został w Niemczech za czyn z § 316 Abs. 1 i Abs. 2 StGB (prowadzenie pojazdu mechanicznego w ruchu drogowym, chociaż na skutek nadużycia napoju alkoholowego lub innych środków odurzających nie jest w stanie kierować bezpiecznie pojazdem – w formie nieumyślnej). Ukazany karą grzywny 30 stawek, w wysokości 25 Euro jedna stawka. Wobec R. K. (1) orzeczono także zakaz prowadzenia pojazdów do 7 października 2016 roku (§ 69 StGB), orzeczono blokadę wydania nowego pozwolenia na prowadzenie pojazdów (§ 69a StGB), w podstawie prawnej orzeczenia przywołano § 69b StGB (skutek odebrania zagranicznego prawa jazdy).

Wyrokiem SR w Szczytnie z 30 listopada 2017 r., R. K. (1) został ukarany za czyn z art. 180a k.k., popełniony w dniu 21 kwietnia 2017 r.

Ustalając stan faktyczny sprawy, Sąd oparł się częściowo o wyjaśnienia oskarżonego R. K. (1) (k.17), a nadto o dokumenty w postaci danych osobowych, informacji ze Starostwa (...) (k.5), kserokopii decyzji wraz z dowodem doręczenia (k.6-7), wydruku sprawdzenia w systemie Poszukiwawczym Policji (k.2-3), danych o karalności (k. 11-11v), jak również, w zakresie uszczegóławiającym wyjaśnienia oskarżonego, notatki urzędowej sporządzonej przez G. S. na okoliczność kontroli przeprowadzonej przez funkcjonariuszy Policji (k.1), zeznań świadka P. W. (k. 21-21v), wydruku z Elektronicznego Rejestru Śledztw i Dochodzeń (k. 8-8v), odpisu wyroku SR w Szczytnie z 30 listopada 2017 r., sygn. akt II K 383/17 (k. 20)

Oskarżony przesłuchiwany na etapie postępowania przygotowawczego nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu i wyjaśnił, że posiada prawo jazdy kategorii B wyrobione w Niemczech i z uwagi na to, że prawo jazdy zostało mu zabrane za punkty, nie przypuszczał, że nie może jeździć samochodem po Polsce bez uprawnień polskich.

Przesłuchiwany w toku rozprawy głównej, również nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu. Wyjaśnił, że nie widział wyroku z 30 listopada 2017, w którym skazany został za czyn z art. 180a k.k. i który dotyczył zdarzenia z kwietnia 2017 r. Wiedział jednak, że orzeczono w nim karę grzywny i że jest to kara za to, że jechał bez uprawnień. Stwierdził, że z tego wyroku nie wynikał dla niego zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych. Z kolei o decyzji o cofnięciu uprawnień do kierowania pojazdem nie wiedział, gdyż jej osobiście nie odbierał. Wskazał, że od 12 lat mieszka i pracuje w Niemczech. Przed grudniem 2017 r. przyjeżdżał do Polski raz na trzy miesiące autobusem lub z kuzynem jego samochodem. Od grudnia 2017 r., raz w miesiącu na weekend.

Oskarżony wyjaśnił również, że w marcu 2016 r. skazany został w Niemczech za przestępstwo prowadzenia pojazdu wskutek nadużycia napoju alkoholowego na karę grzywny, orzeczono także wobec niego zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych. Przed tym zdarzeniem dostał list, z którego wynikało, że musi wymienić polskie prawo jazdy na niemieckie prawo jazdy, ponieważ mieszka w Niemczech. Oskarżony – jak stwierdził – chciał to zrobić, ale podczas którejś z kontroli drogowych w Niemczech, nie potrafił sobie przypomnieć jednak podczas której, a więc czy tej w której został mu postawiony zarzut prowadzenia pojazdu wskutek nadużycia napoju alkoholowego czy wcześniej, zostało mu odebrane polskie prawo jazdy. Oskarżony stwierdził, że po minięciu orzeczonego w Niemczech zakazu prowadzenia pojazdu złożył wniosek o wyrobienie sobie prawa jazdy w Niemczech. Prawo jazdy to uzyskał 12 września 2017 r.

Wyjaśnienia oskarżonego częściowo znajdują potwierdzenie w zgromadzonym materiale. Decyzję o cofnięciu uprawnień odebrała siostra oskarżonego (k.7). W wyroku SR w Szczytnie z 30 listopada 2017 r. nie orzeczono wobec R. K. (1) zakazu prowadzenia pojazdu (k.20). Prawo jazdy R. K. (1) zatrzymane na terenie Niemiec wpłynęło do Starostwa (...) w dniu 13 czerwca 2016 roku (k. 5). Niemieckie prawo jazdy R. K. (1) datowane jest na dzień 12 września 2017 roku (k.18v).

Odnośnie stanu faktycznego ustalonego w przedmiotowej sprawie, w pierwszej kolejności zaznaczyć należy, że okoliczności zdarzeń stanowiących podstawę zarzucanego oskarżonemu czynu są w przedmiotowej sprawie

bezsporne. Oskarżony wyraźnie przyznał w swoich wyjaśnieniach, że kierował samochodem i legitymował się podczas kontroli zagranicznym prawem jazdy. Nie ulega też wątpliwości, że oskarżony w dniu 18 grudnia 2018 r. zatrzymany został do kontroli drogowej i że od 14 kwietnia 2016 r. nie posiadał uprawnień do prowadzenia pojazdów wydanych przez polskie władze, a od 12 września 2017 roku posiadał prawo jazdy wydane przez właściwe organy Niemiec.

Czyn zarzucany oskarżonemu został opisany w art. 180a k.k., który stanowi, że odpowiedzialności karnej podlega osoba, która m.in. na drodze publicznej prowadzi pojazd mechaniczny nie stosując się do decyzji właściwego organu o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami. Przepis ten – poza represją wobec osób, które utraciły uprawnienia do prowadzenia pojazdów mechanicznych (K.J. Pawelec, Pozostałe występki przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji drogowej, w: Rekonstrukcja wypadków oraz innych zdarzeń drogowych, red. nauk. K.J. Pawelec, Warszawa 2018, s. 82) – ma na celu ochronę bezpieczeństwa ruchu drogowego, jego uczestników, przed osobami, które w świetle obowiązujących przepisów nie posiadają odpowiednich uprawnień do kierowania pojazdami na skutek ich utraty, głównie w związku z niestosowaniem się do obowiązujących w ruchu drogowym przepisów czy zasad. Odpowiedzialności karnej na podstawie wymienionego przepisu podlega więc osoba, która pierwotnie posiadała uprawnienia, uzyskała je w sposób przewidziany prawem, zdając odpowiedni egzamin, a następnie na skutek dalszych okoliczności utraciła je na podstawie ostatecznej decyzji uprawnionego organu. Podmiotem tego przestępstwa może być więc tylko osoba, która posiadała uprawnienia do kierowania pojazdami i które to uprawnienia zostały jej cofnięte. Jest to więc przestępstwo indywidualnie właściwe (R.A. Stefański, Przepisy przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, w: Kodeks karny. Komentarz, red. R.A. Stefański Warszawa 2017, s. 1077). Przepis art. 180a k.k. jest przepisem szczególnym względem normy ogólnej wyrażonej w art. 94 § 1 k.w. (wyrok SN z 17 stycznia 2019 r., IV KK 60/18, Lex nr 2619303).

Zgodnie z art. 140 ust. 1 pkt 3 ustawy z 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz.U z 2012 r, poz. 1137 z późn. zm) – obowiązującego do dnia 4 czerwca 2018 r. (art. 125 pkt 6 ustawy z 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami. Dz.U 2011, nr 30, poz. 151) – decyzję o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami wydaje się w przypadku przekroczenia limitu punktów za naruszenie przepisów ruchu drogowego, tzw. punktów karnych, w stosunku do kierujących w ciągu pierwszego roku po uzyskaniu uprawnień. Osoba, która utraciła uprawnienia wyczerpuje znamiona czynu z art. 180a k.k., jeżeli wbrew utracie uprawnień, będzie kierowała np. na drodze publicznej pojazdem mechanicznym. Występek ten ma charakter umyślny, zrealizować znamiona przedmiotowe można zarówno z zamiarem bezpośrednim jak i z zamiarem ewentualnym (W. Zontek, Zmiany w części szczególnej kodeksu karnego, w: Nowelizacja prawa karnego. Komentarz, red. W. Wróbel, Kraków 2015, s. 834)

Mając na względzie zakres normowania normy sankcjonowanej z przepisu art. 180a k.k., zwrócić należy jednak uwagę na okoliczności istotne dla odpowiedzialności oskarżonego. Oskarżony zmienił miejsce swojego zamieszkania, wyprowadził się poza granice RP, zamieszkał w Niemczech, tam też przeniósł swoje centrum życiowe, miejsce pracy. W Niemczech zdał też stosowne egzaminy, uzyskując w ten sposób uprawnienia do prowadzenia pojazdów mechanicznych, nie tylko na terenie Niemiec, ale również i Polski, i kilkudziesięciu innych państw. Wskazać tu należy bowiem na postanowienia art. 41 ust. 1 Konwencji o ruchu drogowym, sporządzonej w Wiedniu dnia 8 listopada 1968 roku (Dz.U. 1988, nr 5, poz. 40 i 44).

Zgodnie z tą regulacją umawiające się strony uznają:

- a) każde krajowe prawo jazdy, sporządzone w ich języku narodowym lub w jednym z ich języków narodowych, a jeżeli nie jest sporządzone w takim języku, to, do którego jest dołączony uwierzytelniony przekład;
- b) każde krajowe prawo jazdy, zgodne z postanowieniami załącznika 6 do konwencji oraz
- c) każde międzynarodowe prawo jazdy, zgodne z postanowieniami załącznika 7 do konwencji,

jako uprawniające na ich terytoriach do kierowania pojazdem, który należy do kategorii wymienionych w prawie jazdy, pod warunkiem że prawo jazdy jest nadal ważne oraz, że zostało wydane przez inną Umawiającą się Stronę lub jeden

z jej organów terenowych albo przez stowarzyszenie upoważnione do tego przez tę inną Umawiającą się Stronę lub jeden z jej organów terenowych.

Ponadto, chociaż regulacje dotyczące zasad posługiwania się prawem jazdy uzyskanym w innym państwie zawarte w ustawie z 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami oraz w art. 41 Konwencji o ruchu drogowym z 1968 r. opierają się na zasadzie wzajemnego uznawania dokumentów uprawniających do kierowania pojazdami przez państwa – sygnatariuszy Konwencji, to powyższa zasada wzajemności nie ma jednak charakteru bezwzględnego. Przepis art. 41 ust. 3 nakłada na Umawiające się Strony obowiązek podjęcia niezbędnych środków zmierzających do tego, aby krajowe i międzynarodowe prawa jazdy, wymienione w ustępie 1 litery a), b) i c) niniejszego artykułu nie były wydawane na ich terytoriach bez należytego zagwarantowania umiejętności kierowcy oraz jego sprawności fizycznej.

Najistotniejsze zastrzeżenie zawarte jest jednak w art. 41 ust. 6 Konwencji. Z przepisu tego wynika, że na zasadzie odstępstwa od wzajemnego uznawania uprawnień, przepisy Konwencji nie zobowiązują Umawiających się Stron do uznawania ważności krajowych lub międzynarodowych praw jazdy wydanych na terytorium innej Umawiającej się Strony w dwóch sytuacjach: po pierwsze, w przypadku osób, których stałe miejsce zamieszkania w tym czasie znajduje się na ich terytoriach lub zostało ono przeniesione na ich terytoria po wystawieniu tych praw jazdy; po drugie zaś, w przypadku praw jazdy wydanych kierującym, których stałe miejsce zamieszkania w czasie ich wydawania nie znajdowało się na terytorium, na którym te prawa jazdy zostały wydane, lub których miejsce zamieszkania po wydaniu tych praw jazdy zostało przeniesione na inne terytorium.

W tym kontekście nie można stracić z pola widzenia, że oskarżony w czasie wydania niemieckiego prawa jazdy stale i od wielu już lat przebywał na terytorium Niemiec. Po wydaniu niemieckiego prawa jazdy (we wrześniu 2017 r.) miejsce zamieszkania oskarżonego nie zostało przeniesione na inne terytorium.

W przypadku wydanego za granicą krajowego lub międzynarodowego prawa jazdy określonego w Konwencji Wiedeńskiej z 1968 r., istotne znaczenie ma więc data wydania prawa jazdy oraz fakt, czy obywatel polski posługujący się tym dokumentem przed jego wydaniem utracił w Polsce miejsce pobytu stałego, czy też uzyskanie tego dokumentu łączyło się tylko z krótkotrwałym opuszczeniem Polski.

Zgodnie z treścią art. 5 ust. 4 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami, prawo jazdy, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2 lit. a i b, a więc krajowe lub międzynarodowe prawo jazdy, określone w Konwencji o ruchu drogowym, sporządzonej w Wiedniu dnia 8 listopada 1968 r., stwierdza posiadanie uprawnienia do kierowania odpowiednim pojazdem silnikowym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie 6 miesięcy od dnia rozpoczęcia stałego lub czasowego pobytu.

W przedmiotowej sprawie oskarżony od wielu lat nie posiadał miejsce stałego pobytu na terenie Polski. W tym okresie też zostało mu wydane prawo jazdy – potwierdzające uprawnienia do kierowania odpowiednim pojazdem – przez organ państwa obcego.

Problematyka utraty prawa jazdy w jednym z państw członkowskich UE i konsekwencje tej utraty w innych regulowana jest także przepisami dyrektywy 2006/126/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 20 grudnia 2006 r. w sprawie praw jazdy (Dz.Urz. UE L 403, s. 18, ze zm.).

Dyrektywa z 2006 r. uchyliła postanowienia dyrektywy 91/439/EWG z 29 lipca 1991 r. w sprawie praw jazdy (Dz.Urz. UE L 237.1 ze zm.), zmienionej dyrektywą Rady 97/26/WE z 2 czerwca 1997 r. (Dz.Urz. WE L 150. s. 41), uchyliła także stan swoistej redundancji normatywnej przewidziany postanowieniami konwencji Unii Europejskiej sporządzonej w Luksemburgu 17 czerwca 1998 r. na podstawie art. K. 3 Traktatu o Unii Europejskiej o zakazie prowadzenia pojazdów mechanicznych (Dz.Urz. WE C 216, s. , w ostateczności który to jednak stan nie nastąpił z uwagi na brak wymaganych ratyfikacji).

Dyrektywa 2006/126/WWE przyjmuje zasadę, wedle której państwa członkowskie nie są uprawnione do badania spełnienia warunków wydania prawa jazdy, jeżeli organy innego państwa członkowskiego wydały prawo jazdy

zgodnie z przepisami tej dyrektywy. Trybunał Sprawiedliwości w wyroku z 26 kwietnia 2012 r. C-419/10 Wolfgang Hofmann v. Freistaat Bayern (Lex nr 1135423) legitymizował tę zasadę stwierdzając, że Artykuł 2 ust. 1 (Prawa jazdy wydawane przez państwa członkowskie są wzajemnie uznawane) i art. 11 ust. 4 akapit drugi (Państwo członkowskie odmawia uznania ważności jakiegokolwiek prawa jazdy wydanego przez inne państwo członkowskie osobie, której prawo jazdy podlega ograniczeniu, zawieszeniu lub cofnięciu na terytorium wydającego państwa członkowskiego) dyrektywy 2006/126/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 20 grudnia 2006 r. w sprawie praw jazdy należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie odmowie uznania przez państwo członkowskie – poza okresem obowiązywania zakazu ubiegania się o nowe prawo jazdy orzeczonego wobec posiadacza prawa jazdy wydanego w innym państwie członkowskim i w sytuacji gdy spełniony jest warunek zwykłego miejsca zamieszkania zainteresowanego na terytorium drugiego z tych państw członkowskich – ważności wspomnianego prawa jazdy, jeżeli jego posiadaczowi cofnięto poprzednie prawo jazdy na terytorium pierwszego z tych państw członkowskich.

W kontekście transpozycji prawa unijnego do prawa polskiego jak też orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości zwrócić trzeba też uwagę na przepis art. 4 ust. 1 i 3 oraz art. 12 ust. 2a ustawy z 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami. Posiadanie tylko jednego ważnego prawa jazdy wyklądać należy jako posiadanie ważnych uprawnień do kierowania pojazdem (H. Kuczyńska, Utrata uprawnień do kierowania pojazdami w prawie Unii Europejskiej w sytuacjach transgranicznych, EPS 2018, nr 10, s. 18 i n.). W przypadku odebrania tych uprawnień mocą decyzji administracyjnej – a nie wyroku sądowego – można je nabyć od nowa. Nie ulega przy tym wątpliwości, że posługiwanie się zagranicznym prawem jazdy (uprawnieniem do kierowania pojazdem) w czasie obowiązywania sądowego zakazu kierowania pojazdem nie byłoby żadną okolicznością ekskulpującą.

Dla odpowiedzialności z art. 180a k.k. posiadanie uprawnień do kierowania pojazdem, ergo związana z tym możliwość ich przywrócenia, w przypadku cofnięcia tych uprawnień, jest niewątpliwie kwestią kluczową. Uzyskanie od nowa uprawnień do kierowania pojazdami (nie zaś uzyskanie / powielenie dokumentu innego państwa członkowskiego na podstawie posiadanego dokumentu polskiego) w innym państwie członkowskim, w przypadku gdy środek polegający na cofnięciu prawa jazdy nie był połączony z zakazem uzyskania nowego prawa jazdy, nie narusza normy sankcjonowanej wywiezionej z przepisu art. 180a k.k.

Mając zaś na uwadze cel wprowadzenia regulacji zawartej w art. 180a k.k., a więc eliminacja osób, które utraciły uprawnienia z uwagi na to, że stwarzały zagrożenie dla bezpieczeństwa w ruchu drogowym, jak też uwzględniając powód cofnięcia uprawnień oskarżonemu, skonstatować trzeba, że kwalifikacje oskarżonego do prowadzenia pojazdów zostały sprawdzone i pozytywnie zweryfikowane w Niemczech, gdzie po złożeniu stosownych egzaminów oskarżony otrzymał prawo jazdy trzech kategorii.

Pozytywny wynik niemieckiego egzaminu, zaświadcza o tym, że oskarżony przestał być osobą stwarzającą zagrożenie w ruchu.

Mając na uwadze powyższe Sąd uniewinnił oskarżonego od zarzucanego mu czynu.

Stosownie do art. 632 pkt 2 k.p.k. kosztami postępowania Sąd obciążył Skarb Państwa.